

VALSTYBĖS VALDYMO TOBULINIMO KOMISIJOS
(SAULĖLYDŽIO KOMISIJOS) POSĖDŽIO
PROTOKOLAS

2011 m. rugpjūčio 31 d. Nr. 63-16
Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Ministro Pirmininko kanclerio pirmasis pavaduotojas Giedrius Kazakevičius (Komisijos pirmininkas).

Posėdžio sekretorė – Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Indrė Daugėlaitė.

Dalyvavo:

Komisijos nariai: viešosios įstaigos „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ valdybos pirmininkas Klaudijus Maniokas, vidaus reikalų viceministras Sigitas Šiupšinskas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Ramūnas Vilpišauskas, finansų viceministras Edmundas Žilevičius.

Kiti dalyviai: valstybės kontrolieriaus pavaduotoja Nijolė Mickuvienė, Viešosios politikos ir vadybos instituto programų vadovas Vitalis Nakrošis, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktorius Paulius Skardžius, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento Viešojo administravimo politikos skyriaus vedėjas Virginijus Vaškelis, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento Viešojo administravimo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Gitana Jurjonienė, Valstybės tarnybos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktorė Laima Tuleikienė, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento direktorė Jurgita Šiugždinienė, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus vedėjas Aloyzas Dukša, Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja Jurgita Domeikienė.

1. SVARSTYTA. Dėl ataskaitos apie viešąjį sektorių Lietuvoje 2002-2010 metais projekto

Posėdyje diskutuota dėl Saulėlydžio komisijos ataskaitos apie viešąjį sektorių Lietuvoje 2002-2010 metais projekto.

V. Nakrošis pažymėjo, kad pati ataskaitos idėja yra gera, kitaip nei ankstesnių Saulėlydžio komisijų ataskaitose, šioje ataskaitoje nagrinėjama visos viešojo valdymo sistemos būklė ir jos dinamika. Atsižvelgiant į tai, kad ataskaitoje daugiau dėmesio skiriama paskutinių metų įvykiams, pasiūlė ataskaitą rengti už 2008-2010/2011 m., apie įvykusius pokyčius teikti dar daugiau duomenų, pvz. Valstybės tarnybos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenis apie Valstybės ir savivaldybių institucijų skaičiaus mažėjimo tendencijas. Nepritare ataskaitoje pateiktam siūlymui rengti naują įstatymą ir jame nustatyti vienodus visoms įstaigoms valdymo principus, - esant poreikiui šiuos klausimus pasiūlė reglamentuoti Viešojo administravimo įstatyme. Panašios nuomonės laikėsi ir kiti komisijos nariai. Pritarta siūlymui įvertinti galimybes vieningus valdymo principus (vadovų atranka, ministro kompetencijos atrinkti vadovus, valdybų kompetencijos, atskaitomybė, vertinimas, veiklos susiejimas su rezultatais, kadencijos ir prievolė prižiūrėti pavaldžių įstaigų veiklos efektyvumą) nustatyti Vyriausybės įstatyme, siekiant sustiprinti ministro politinę atsakomybę už valdymo sritį.

N. Mickuvienė pasiūlė ataskaitoje prie pateiktų duomenų apie darbo užmokesčio sumų kitimo tendencijas kartu pateikti išnašas apie minimalios mėnesinės algos (arba vidutinio atlyginimo) pokyčius minimu laikotarpiu.

K. Manioko nuomone, ataskaita konkreti, pateikti naudingi siūlymai. Pasiūlė įgyvendinti pokyčius, kurių įgyvendinimui nereikia keisti įstatymų. Sutiko su bendra išvada, kad reikia išnaudoti masto ekonomijos galimybes ir ten, kur galima, griežčiau kontroliuoti įstaigų veiklos rezultatus. Siekiant išvengti neracionalaus įstaigų stambinimo pasiūlė ataskaitoje patikslinti, kokiu

pagrindu įstaigos turėtų būti stambinamos ir kokios smulkios organizacijos neturėtų egzistuoti savarankiškai. Taip pat pasiūlė išskirti bendras išvadas, susijusias rekomendacijas sujungti ir parengti atskirą dokumentą su bendromis išvadomis ir rekomendacijomis.

R. Vilpišauskas pritarė, kad ataskaitoje būtų Saulėlydžio komisijos rekomendacijos, teiktos ministerijoms 2011 metais svarstant ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų veiklą. Pasiūlė peržiūrėti ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, užtikrinti jų sąsają su viešojo valdymo reforma, jos principais. Taip pat pažymėjo, kad nors ataskaitoje konstatuota, kad valstybės institucijos atlieka per daug funkcijų, turėtų koncentruotis ir dirbti efektyviau, tačiau funkcinės analizės nėra ir tos funkcijos neišskirtos. Pasiūlė ataskaitoje konstatuoti, kad dauguma institucijų Lietuvoje įsteigtos įstatymais, kurių kilmė ir pagrindimas neaiškūs, valstybė atlieka pernelyg daug funkcijų ir dėl to trūksta išteklių šioms funkcijoms atlikti. Dėl siūlymų, susijusių su orientacija į rezultatus, pasiūlė aptarti galimas politinio favoritizmo rizikas.

K. Maniokas pritarė, kad nėra aiški šios ataskaitos sąsaja su Viešojo valdymo tobulinimo programa, pasiūlė, kad kai kurios ataskaitos rekomendacijos galėtų tapti šios programos tarpinstitucinio veiklos plano dalimi.

G. Kazakevičius pasiūlė ataskaitos pradžioje pateikti apibendrinimą su rekomendacijomis, papildant siūlymu Vyriausybei ilgalaikes rekomendacijas perkelti į Viešojo valdymo tobulinimo programą ir dalį programos finansinių išteklių nukreipti jų įgyvendinimui.

S. Šiupšinskas pasiūlė patikslinti ataskaitos išvadą, kad viešajame sektoriuje veikia pernelyg daug *smulkių* institucijų ir įstaigų, kalbant apie teritorinius padalinius vartoti sąvoką „*organizacinį* juridinį statusą turinčios įstaigos“, o siūlymą dėl Vidaus reikalų ministerijos informacinės sistemos formuluoti „informacijos rinkimą ir viešinimą galima būtų automatizuoti, sukuriant atitinkamą informacinę sistemą, VRM įgyvendinamo ir ES struktūrinėmis lėšomis finansuojamo viešojo sektoriaus stebėsenos informacinės sistemos kūrimo projekto *plėtojimo* pagrindu“. Pasiūlė akcentuoti viešųjų paslaugų organizavimo/valdymo aspektą, kadangi ataskaitoje apie viešųjų paslaugų kokybę ir turinį nekalbama. Pažymėjo, kad išlieka diskusiniai klausimai, ar daugiau turėtų būti specializuotų ar apjungtų įstaigų, ar reikėtų mažinti įstaigų specializaciją, taip pat ar siūlymas ministrui suteikti veto teisę atrankos metu galėtų būti realizuotas teisiškai.

E. Žilevičius pasiūlė patikslinti ataskaitos rekomendaciją dėl ministerijoms pavaldžių mažų įstaigų stambinimo, ministrų valdymo sričių vertinimo dalyje minėti tik esmines Saulėlydžio komisijos rekomendacijas. Posėdyje pasiūlyta patikslinti, kokios Saulėlydžio komisijos rekomendacijos jau įgyvendintos ir apibendrintą informaciją pateikti ataskaitoje.

G. Kazakevičius pasiūlė panašias ataskaitas rengti kasmet, siekiant parodyti viso viešojo sektoriaus pokyčius įtraukti ir centrinės valdžios bei savivaldos institucijas, įstaigas ir įmones.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. iš esmės pritari Saulėlydžio komisijos ataskaitai apie viešąjį sektorių Lietuvoje, įvertinus komisijos narių pastabas ataskaitą pakartotinai svarstyti Saulėlydžio komisijos posėdyje ir šių metų spalio mėn. teikti Vyriausybei.

2. pritari siūlymui ataskaitas apie viešąjį sektorių Lietuvoje rengti kasmet, siekiant parodyti viso viešojo sektoriaus pokyčius įtraukti ir centrinės valdžios bei savivaldos institucijas, įstaigas ir įmones.

2. SVARSTYTA. Dėl Viešojo valdymo tobulinimo programos projekto

Vidaus reikalų ministerijos Viešojo valdymo politikos departamento direktorius P. Skardžius pristatė informaciją apie Viešojo valdymo tobulinimo programos rengimo procesą ir siūlymus dėl tolimesnės eigos – derinti programos projektą su suinteresuotomis institucijomis ir organizuoti viešas konsultacijas dėl programoje pateiktų idėjų su NVO, verslo subjektais, akademinė bendruomene. Pažymėjo, kad yra tam tikrų problemų dėl kai kurių programos vertinimo kriterijų ir jų reikšmių nustatymo, sudėtinga suformuluoti kai kurias programos priemones. Vyriausybei patvirtintus programą, per tris mėnesius bus parengtas ir patvirtintas tarpinstitucinis veiklos planas, kuris bus pradėtas įgyvendinti nuo 2013 metų.

V. Nakrošis pažymėjo, kad reikėtų daug dėmesio skirti vertinimo kriterijų formulavimui. Turėtų būti finansuojami organizaciniai pokyčiai, tačiau juos išmatuoti sudėtinga, todėl reikėtų atlikti teminę stebėseną, vertinti organizacijų pokyčius. Pasiūlė į procesą įtraukti politikus, kad pasikeitus institucinei sandarai nebūtų keičiami vadovai, ardoma institucinė santvarka.

E. Žilevičius pasiūlė patikslinti viešojo valdymo subjekto sąvoką (programos projekto 8.4 punktas), patikslinti programos projekto 14.3.1. punktą (taikomas tik tada, jei netaikomas Valstybės tarnybos įstatymas), pasiteiravo, ar numatomi formuoti kompetencijų centrai bus naujai steigiamos įstaigos.

S. Šiupšinskas pažymėjo, kad naujos institucijos nebus steigiamos, kalbama apie tam tikrų kompetencijų koncentravimą vienoje institucijoje. Kompetencijų centrai galėtų būti formuojami tos institucijos pagrindu, kurioje ta funkcija atliekama geriausiai (pvz., gyventojų aptarnavimas).

K. Maniokas pažymėjo, kad siekiant tam tikrų tikslų reikalingas ir strateginis kontekstas - programos projekte nėra aprašytos prielaidos, kurioms esant būtų pasiekti programos tikslai. Pasiūlė aprašyti priemones (tam tikrų procesų stabilumas, įstatyminės bazės pakeitimas ir kitos priemonės, kurios gali būti taikomos nebūtinai programos rėmuose). Pažymėjo, kad nei pagrindinio „pasitikėjimo kriterijaus“, nei kitų kriterijų kitimo reikšmės neturėtų būti paklaidos ribose (reikėtų numatyti 5-15 proc.).

Posėdyje pritarta, kad, kad vertinimo kriterijų, susijusių su apklausomis, statistika ir paklaidomis, mažiausias matuotinas pokytis būtų 10 proc., o prie vertinimo kriterijų, tokių kaip Administracinių paslaugų teikimo ir aptarnavimo efektyvumo koeficientas, Pasitenkinimo aptarnavimo kokybe koeficientas ar kt. būtų pridėta išnaša, kaip apskaičiuotos šių kriterijų reikšmės.

E. Žilevičius pasiūlė kriterijų „Per metus atliktų viešųjų programų vertinimų skaičius“ formuluoti „Per metus atliktų *asignavimų valdytojų* programų vertinimų skaičius“. Dėl kriterijaus „Seniūnijai skirtų asignavimų, dėl kurių panaudojimo gali spręsti bendruomenė, dalis (procentais)“ pažymėjo, kad pati bendruomenė negali priimti sprendimo dėl pinigų panaudojimo, todėl formuluotė galėtų būti tokia „Seniūnijai skirtų asignavimų, dėl kurių panaudojimo sprendimas priimamas tik *pasitarus su bendruomene*, dalis (procentais)“.

S. Šiupšinsko nuomone, tikslinga išskirti du kriterijus: vienas, kur bendruomenė *gali dalyvauti* priimant sprendimus ir antras, kur bendruomenė *dalyvauja* priimant sprendimus.

NUTARTA (bendru sutarimu):

1. pritarti siūlymui Vidaus reikalų ministerijai įvertinus posėdyje išsakytas pastabas Viešojo valdymo tobulinimo programos projektą teikti derinti suinteresuotoms institucijoms.

2. esant poreikiui, Viešojo valdymo tobulinimo programos projektą prieš teikiant Vyriausybei pakartotinai apsvaistyti Saulėlydžio komisijos posėdyje.

3. SVARSTYTA. Dėl Vyriausybei atskaitingų institucijų ir įstaigų veiklos efektyvumo 2011 m. vertinimo rezultatų pristatymo

Ministro Pirmininko tarnybos Strateginio valdymo departamento Viešojo valdymo skyriaus patarėja J. Domeikienė komisijos nariams pristatė Ministro Pirmininko tarnybos kartu su Viešosios politikos ir vadybos instituto ekspertais parengto Vyriausybei atskaitingų institucijų ir įstaigų veiklos efektyvumo vertinimo 2011 m. rezultatus.

N. Mickuvienė pritarė, kad tokios ataskaitos rengimas yra naudingas, ataskaitoje pateikiami duomenys būtini valdymo sprendimams priimti.

K. Maniokas taip pat pritarė ataskaitos rengimui, tačiau pažymėjo, kad reikėtų vengti skubotų išvadų ir akcentuoti, kad stambios organizacijos yra efektyviausios bendrųjų funkcijų vykdymo prasme, tačiau negalima sutikti su tuo, kad kuo didesnė organizacija, tuo ji geriau veikia, įskaitant jos rezultatus vykdant specifinę veiklą.

R. Vilpišauskas atkreipė dėmesį, kad ataskaitoje daugiau dėmesio skiriama valdymo išlaidoms nei veiklos efektyvumui, todėl galbūt tikslinga koreguoti patį ataskaitos pavadinimą. Iškėlė klausimą dėl galimo šių išlaidų dydžio ryšio su biudžeto asignavimų planavimu.

J. Šiugždienienė pažymėjo, kad kai kurie vertinimo metu gauti duomenys jau buvo panaudoti susitikimuose su ministrais dėl kitų metų biudžeto. Pasiūlė ateityje atlikti funkcijų analizę bendrųjų funkcijų efektyvumui ir šias dvi ataskaitas apjungti.

G. Kazakevičius pažymėjo, kad ateityje įstaigų veiklos efektyvumui vertinti galėtų būti naudojami tiek duomenys iš Tarpžinybinės mokesstinės duomenų saugyklos, tiek duomenys, gauti atlikus bendrųjų funkcijų efektyvumo ir įstaigų gebėjimų vertinimus.

Posėdyje pažymėta, kad siekiant vertinimui teikiamų duomenų patikimumo, ministerijose turėtų būti stiprinamas koordinavimas – turėtų būti peržiūrėti ir prireikus tikslinami pavaldžių įstaigų teikiami duomenys. Pasiūlyta patikslinus sąvokas ataskaitą pristatyti ministrams, siekiant nustatyti palyginamąsias gaires ateičiai ir užtikrinti proceso tęstinumą ataskaitos bendrąją dalį paviešinti. Taip pat pasiūlyta finansų ministrės įsakymu iš atskirų institucijų atstovų sudaryti darbo grupę vertinimo kriterijams tobulinti, techniniams priedams ir kriterijų taikymo vadovui parengti. Atkreiptas dėmesys, kad nėra vieningos metodikos, pagal kurią įstaigos galėtų apskaičiuoti veiklos išlaidas, pasiūlyta veiklos išlaidas skaičiuoti pagal OECD metodikas, pradedant kitais metais skaičiuoti įstaigos veiklos išlaidų kaštus (angl. *running costs*).

G. Kazakevičius pažymėjo, kad parengta ataskaita apima tik tas įstaigas, kurių didžiausią leistiną pareigybių skaičių tvirtina Vyriausybė, pasiūlė išplėsti vertinimus ir nuo 2012 metų vertinti ministrų valdymo srityse veikiančių visų biudžetinių įstaigų, taip pat viešųjų įstaigų veiklos efektyvumą.

J. Šiugždienienė pasiūlė, kad pradedant nuo kitų metų ministerijos pačios atliktų vertinimus ir rengtų ataskaitas (pvz., ligoninių veiklos efektyvumo palyginimas).

K. Maniokas pasiūlė ateityje pradėti vertinti ir specialiųjų funkcijų efektyvumą.

NUTARTA (bendru sutarimu):

Pritarti siūlymui:

1. Vyriausybei atskaitingų institucijų ir įstaigų veiklos (bendrųjų funkcijų) efektyvumo 2011 m. vertinimo ataskaitą teikti svarstyti Vyriausybei, ataskaitą be priedų paskelbti viešai.

2. Finansų ministerijai sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę, kuri 2012 metams patobulintų vertinimo kriterijus, parengtų techninius priedus ir kriterijų taikymo vadovą bei parengtų vieningą veiklos išlaidų skaičiavimo metodiką, pagal kurią būtų galima įvertinti bendrųjų funkcijų išlaidų dalį įstaigų veiklos išlaidose.

3. nuo 2012 metų išplėsti vertinimo apimtį ir vertinti ministrų valdymo srityse veikiančių visų biudžetinių įstaigų, taip pat viešųjų įstaigų veiklos (bendrųjų funkcijų) efektyvumą.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Kazakevičius

Posėdžio sekretorė

Indrė Daugėlaitė